



Kuriame  
Lietuvos ateitį  
2014–2020 metų  
Europos Sąjungos  
fondų investicijų  
veiksmų programa



# KO-PARTNERYSTĖ

REGIONŲ VIEŠOJO VALDYMO  
PROCESUOSE

[www.tavobalsas.lt](http://www.tavobalsas.lt)

## GRUPINĖS DISKUSIJOS TYRIMO REZULTATAI

BIRŽELIS 2018

TYRIMO VYKDYTOJAS



MANY PATHS,  
ONE GOAL.

[www.activeyouth.lt](http://www.activeyouth.lt)

# APIE ORGANIZATORIUS



Asociacija **“Aktyvus jaunimas”** specializuojasi pilietiškumo, verslumo, integracijos bei tarptautinių mainų bei ugdymo srityse. Asociacija organizuoja projektus ir iniciatyvas (Lietuvoje ir užsienyje) pagal Erasmus+, European Youth Foundation, EEA Grants ir kitas programas.

Lietuvoje yra įvykdę daugiau nei 15 Europos Sąjungos finansuojamų tarptautinių projektų ir mokymų, kuriuose dalyvavo virš 450 jaunuolių (18-30 m. amžiaus) ir jaunimo darbuotojų iš visos Europos. Taip pat šiuo metu vykdo ilgalaikį 2-jų metų trukmės projektą pabėgėlių integracijai Lietuvoje gerinti. “Jaunimo Tarptautinio Bendradarbiavimo Agentūra” taip pat nominavo projektus “More than Money: Social Entrepreneurship Heroes” ir “Time to Act!” Europos Komisijai tarp geriausių jaunimo projektų įgyvendintų Lietuvoje.



**TEISĖS KLINIKA**  
VILNIAUS UNIVERSITETO

Všį **„Vilniaus universiteto Teisės klinika”** veiklą vykdo nuo 1998 m. Kiekvienais metais organizacija suteikia teisinę pagalbą apie 3'500 gyventojų, o nuo veiklos pradžios yra įgyvendinusi 50'000 teisinių projektų. Organizacija teikia individualią teisinę pagalbą bei organizuoja visuomenei atvirus mokymus aktualiomis teisinėmis temomis, skelbia publikacijas viešojoje erdvėje. VU TK veiklos modelis remiasi pirmaujančių JAV teisės mokyklų (Harvard, Stanford, Columbia) klinikų modeliu. Tai yra – klinikoje konsultuoja geriausiai besimokantys baigiamųjų kursų Vilniaus universiteto Teisės fakulteto studentai. Teisinės pagalbos kokybę užtikrina reguliarūs susitikimai su praktikos grupių kuratoriais, kurie yra profesionalūs advokatai, žymūs šalies teisininkai.

# SANTRAUKA



## Studijos santrauka

2018 m. birželį vykdytas grupinės diskusijos tyrimas parodė, ko-partnerystės regionų viešojo valdymo procesuose projektas yra reikalingas. Oficialiais ES duomenimis, jaunimas iki 29 m. amžiaus yra pasyvus viešojo valdymo procesuose ir balsavime (tik 40% apklaustųjų mano, kad jų balsas yra reikšmingas ES, tik 37.8% jaunuolių balsavo Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose).

Tyrimo metu buvo apklaustos Trakų, Kėdainių ir Raudondvario (Kauno r.) jaunuolių, suinteresuotų politikos tema, grupės.

### Grupinės diskusijos tyrimo metu nagrinėtos šios temos:

- Balsavimo teisė, balsuotojo amžius ir aktyvumas
- Pilietinio ugdymo pamokos ir mokyklos politika
- Požiūris į politikus ir politiką bendrai
- Pilietiškumo suvokimas
- Kiti su valstybės valdymu ir piliečio teisėmis bei pareigomis susiję klausimai

Pagrindinė projekto sprendžiama problema yra mažas jaunuolių aktyvumas valstybės valdyme ir to pasekmė – nepakankamas jaunimo atstovavimas valstybės politikoje. Projektu siekiama skatinti partnerystę tarp bendruomenių gyventojų ir skatinti pilietišką elgesį, ypač nuomonės reiškimą bei balsavimą rinkimuose (tiek savivaldybės, tiek valstybės ir ES lygiu), taip pat įsitraukimą į pilietines iniciatyvas mokykloje ar vietos bendruomenėje. Projekto tiksline grupe pasirinktos jaunimo iš mažesnių miestų ir rajonų grupės, norint geriau atstovauti jų poreikius. Grupinės diskusijos tyrimui pasirinkta apklausti jaunimą iš Trakų m., Kėdainių m. ir Raudondvario. Suorganizuotos trys 4-ių valandų trukmės grupinės diskusijos sesijos, kuriose iš viso dalyvavo 50 jaunimo amžiaus grupei priklausančių asmenų. Dauguma dalyvių yra ekonomiškai neaktyvūs, bet studijuojantys ar besimokantys, ko ir buvo galima tikėtis turint omenyje jų jauną amžių.

Dauguma pasisakiusiųjų mano, kad politikai nėra suinteresuoti kreipti dėmesį į jaunimui rūpimas problemas, nes ne visi jaunuoliai gali balsuoti. Jaunuolių teigimu, jiems trūksta informacijos apie valstybės valdymo procesus ir priimamus sprendimus ir tai yra viena iš pagrindinių žemo balsuotojų aktyvumo priežasčių. Jaunuoliai įsitikinę, kad į jų nuomonę nėra pakankamai atsižvelgiama ir dėl to dažnai nematoma prasmės balsuoti.

# SANTRAUKA



Dauguma dalyvių sutinka, kad e-balsavimas paskatintų jaunimo aktyvumą rinkimuose, tačiau jaunuoliai abejoja tokio balsavimo būdo skaidrumu. Grupinės diskusijos tyrimo dalyvių nuomonės išsiskyrė diskutuojant apie tinkamą minimalų balsavimo amžiaus Lietuvoje, tačiau galiausiai dauguma liko prie nuomonės, kad dabar galiojanti 18-os metų amžiaus riba yra teisinga.

Susirūpinti verčia ne tik žemi balsuotojų aktyvumo rodikliai, tačiau ir tai, kad dauguma jaunuolių nenorėtų kandidatuoti rinkimuose. Jaunuoliai nepasitiki politikais ir dėl to nenori prisidėti prie jų veiklos.

Mokyklinio amžiaus diskusijos dalyviai lanko pilietinio ugdymo pamokas, tačiau nėra patenkinti jų turiniu ir pačių pamokų kokybe. Dažna problema įvardijamas mokytojų kompetencijos trūkumas bei žema motyvacija vesti pilietinio ugdymo pamokas. Vis dėlto, moksleiviai pateikė idėjų, kaip pagerinti pilietinio ugdymo pamokų situaciją (keisti kurso programą, daugiau kalbėti apie praktinius dalykus, mažiau apie politinę ES istoriją ir pan.) Moksleiviai norėtų gauti daugiau informacijos apie tai, kaip įsitraukti į pilietišką veiklą. Jaunuoliai norėtų daugiau sužinoti apie politiką, nes šiuo metu politinės temos jiems vis dar atrodo labai svetimos – tai yra viena iš nepasitikėjimo politikais priežasčių. Apklaustieji taip pat laikosi nuomonės, kad reikėtų optimizuoti Seimo darbą, nes dabar politikai dirba neefektyviai.

Aktyviu piliečiu jaunuoliai linkę vadinti asmenį, kuris dalyvauja visuomeninėje veikloje, įvairiuose renginiuose, savanoriauja, stengiasi dėl bendruomenės gerovės. Taip pat visi dalyviai sutinka, kad aktyvus pilietis būtinai išreiškia savo nuomonę rinkimuose. Iš grupinės diskusijos tyrimo metu gautų duomenų galime daryti išvadą, kad jaunuolius domina politinės temos ir jie jautriai reaguoja į neteisybę mokyklos ar valstybės lygiu bei turi idėjų, kaip skatinti įsitraukimą į politinę valstybės gyvenimą.



# TURINYS



## Apie projektą

Projekto problema ir poreikis	5
Problemos sprendimo būdai	6
Projekto tikslai ir teikiama nauda	7
Grupinės diskusijos tyrimo metodika	9
Grupinių diskusijų tyrimai	11
Studija	11

## Tyrimo rezultatai

Dalyvių statistika	12
Balsavimo teisė, balsuotojo amžius ir aktyvumas	13
Pilietinio ugdymo pamokos ir mokyklos politika	17
Požiūris į politiką ir politikus	19
Pilietiškumas	20
Dažniausiai pasitaikančios problemos	22

## Po tyrimo

Mokymų ciklas	24
Leidiny: „Jaunimo įsitraukimo į viešojo valdymo procesus skatinimas“	24
<i>Ad hoc</i> informavimas pasiūlymų viešojo valdymo institucijoms rengime	25



## Projekto problema ir poreikis

Oficialūs duomenys patvirtina, kad jaunimas (iki 29 m. amžiaus) yra pasyvus įgyvendindamas savo konstitucines teises ir dalyvaudamas viešojo valdymo procesuose. Tai galime pastebėti vertindami naujausius Eurobarometro apklausų rezultatus: **tik 4 iš 10 apklaustųjų mano, kad jų balsas turi įtakos Europos Sąjungoje**. Daugiau nei pusė respondentų mano priešingai. Be to, Europa kenčia nuo žemo rinkėjų aktyvumo – pavyzdžiui, paskutiniai Europos parlamento rinkimai (2014) buvo mažiausiai aktyvūs per visą Parlamento rinkimų istoriją.

Tokia tendencija pastebima ir nacionaliniu mastu. **Paskutinių Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų metu (2016) prie balsavimų dėžių savo nuomonę išreiškė tik 37.8% jaunų žmonių**, todėl naujai išrinktame Seime nėra pakankamai atstovaujami šios visuomenės dalies interesai. Nors dalyvavimas viešojo valdymo gyvenime yra kertinis demokratinės ir pilietinės visuomenės elementas, statistika rodo, jog didelė dalis Kauno r., Kėdainių r., Trakų r., Marijampolės r., Elektrėnų r., Jonavos r., Utenos r. savivaldybių jaunimo šiuo metu yra pilietiškai pasyvūs ir nesinaudoja savo konstitucinėmis teisėmis dalyvauti viešojo valdymo planavimo, įgyvendinimo ar stebėsenos procesuose. Tai pastebima ir kituose regionuose, tad ši problema turi būti sprendžiama.

Pasyvus elgesys lemia tai, kad jaunimo amžiaus grupėje nesusiformuoja stiprus ryšys su valstybe. Tokio ryšio nebuvimas sukelia socialines ir ekonomines pasekmes: žmogus, neturėdamas pilietinės atsakomybės, nebus aktyvus visuomenės pilietis, neįsitrauks į regioninius ar nacionalinius renginius bei pilietines akcijas, kurių metu jis gali prisidėti prie savo ir savo aplinkos tobulinimo, bendros gerovės ir miesto įvaizdžio stiprinimo; toks asmuo nėra reiklus savo išrinktiems savivaldos ar Seimo politikams, o situacija, kuomet gyventojai iš politikų nereikalauja atsakyti už savo rinkiminiuosius pažadus, veda prie populizmo stiprėjimo. Taip pat mažas jaunimo pilietinis aktyvumas lemia tai, kad įstatymų leidybos institucijose labiau atstovaujami rinkimuose aktyvių grupių (pvz.: pensinio amžiaus ar bedarbių), o ne jaunimo interesai. Tokie socialiniai netolygumai turi būti sprendžiami.

Pagrindinė projekto sprendžiama problema yra mažas jaunų žmonių (iki 29 m.) gyvenančių regionuose aktyvumas viešojo valdymo procesuose. Šiai problemai spręsti projektas parengtas remiantis ekspertine Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) medžiaga. Projektas taip pat atitinka ir LR Vyriausybės vykdomą politiką, kuria siekiama įtraukti vietos bendruomenes į valdymo procesus (LR Vyriausybės programos 69 punktą).



## Problemų sprendimo būdai

Tam, kad būtų sprendžiama aukščiau minima problema, projektu yra siekiama skatinti partnerystę tarp viešojo valdymo institucijų ir vietos bendruomenės gyventojų, sukuriant visuomenę įtraukiančią aplinką, kurioje būtų pasitelkiama gyventojų kūrybiškumas, motyvacija ir turimos kompetencijos.

### Iškelti uždaviniai yra:

- suteikti vietos gyventojams bendrąsias žinias apie viešojo valdymo procesus bei visuomenės galimą įsitraukimą į politinius procesus
- suteikti ekspertų pagalbą visuomenės iniciatyvų įgyvendinimui

Planuojamos projekto veiklos turi būti efektyvios ir sukurti kuo didesnę poveikį regionuose gyvenančiam jaunimui iki 29 m. Išanalizavus regionuose gyvenančio jaunimo problemas ir siekius, vyks masyvūs renginiai, skirti jaunimui, gyvenančio regionuose. Renginių tikslas – bendrojo viešojo valdymo sąmoningumo didinimas ir bendrųjų kompetencijų suteikimas, kurios padėtų jaunimui patiemis įsitraukti į viešojo valdymo procesus regionuose. Šia veikla prisidedama prie 2014-2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos, kuria siekiama stiprinti pilietinę brandą, suteikti žinių apie valstybės turimos informacijos naudojimo ir gyventojų dalyvavimo viešojo valdymo procesuose galimybes.

### Taip pat projekto metu bus siekiama ir platesnio visuomenės įsitraukimo:

- platinant projekto rezultatus
- ruošiant video klipų ciklą, skirtą gyventojų informavimui apie viešuosius valdymo procesus.

Visos veiklos bus įgyvendintos nuo 2018 m. vasario mėn. iki 2020 m. vasario mėn.



## Projekto tikslai ir teikiama nauda

Visos projekto veiklos yra nukreiptos į jaunimą (14-29 m.) gyvenantį **Kauno r., Kėdainių r., Trakų r., Marijampolės, Elektrėnų, Jonavos r., Utenos r.** savivaldybėse esančiuose miestuose ir kaimuose. Veiklų metu bus stiprinamas šių regionų, kaip aktyvaus jaunimo regionų, įvaizdis. Veiklos bus vykdomos ir kituose regionuose, siekiant įtraukti jaunimą, gyvenantį ne didžiuosiuose šalies miestuose (planuojama, jog toks jaunimas sudarys daugiau nei 75% visų projekto veiklų dalyvių). Aktyvia rezultatų sklaida planuojama pasiekti regionų politikus, viešojo valdymo procesų organizatorius ir plačiąją visuomenės dalį.

Siekama, kad jaunimas (14-29 m.) sudarytų apie 95% visų projekto dalyvių. Veiklos bus skirtos vyresniųjų klasių bendrojo ir profesinio lavinimo moksleiviams bei mokyklas baigusiems asmenims (dirbantiems ir bedarbiams), gyvenantiems ne didžiuosiuose šalies miestuose. Tikslinės grupės galutinis poreikis – kad viešojo valdymo procesų metu (politikos formavime ir įgyvendinime) būtų užtikrinami šios grupės interesai.

Projekto veiklos padės jiems įgyti praktikos ir žinių, kurias dalyviai vėliau galės išnaudoti inicijuodami veiklas savo aplinkoje ar pritraukdami aplinkinius įtraukti į viešojo valdymo procesus, politikos formavimą bei vykdymo stebėseną. Veiklų dalyviai praplės savo profesinių pažinčių ratą ir praturtins idėjas apie galimas viešųjų procesų reformas.

Vykdomas projektas yra naudingas, nes jo dėka visuomenės narių dalyvavimas viešojo valdymo procesuose prisidėtų prie efektyvesnio, veiksmingesnio ir inovatyviai veikiančio viešojo sektoriaus nedidindamas jo administravimo išlaidų. Pilietinė visuomenė, kurioje asmenys aktyviai įgyvendina savo konstitucines teises, yra demokratinės teisinės valstybės pamatas, todėl tokia veikla turi būti skatinama, tačiau šiuo metu tokių priemonių trūksta.

Projektas ypač aktualus vietos savivaldoms, kurios nuolat susiduria su lėšų trūkumu. To priežastis yra senėjanti visuomenė bei (dažnai dėl emigracijos) dėl mažėjantis darbingo amžiaus žmonių skaičius. Šie socialiniai-ekonominiai iššūkiai įpareigoja pergaltvoti būdus, kaip iki šiol buvo organizuojamas viešasis valdymas ir kaip tai galima daryti efektyviau ir inovatyviau.



# APIE PROJEKTĄ



Projekto metu siekiama kūrybiškais metodais užmegzti partnerystę tarp viešojo valdymo institucijų ir vietos bendruomenės gyventojų sukurti visuomenę įtraukiančią aplinką, kurioje būtų pasitelkiamas gyventojų kūrybiškumas, motyvacija ir turimos kompetencijos (ko-partnerystė). **Projekto priemonėmis siekiama tęstinio, o ne epizodinio visuomenės dalyvavimo**, tokiu būdu skatinant ko-partnerystę, užtikrinant kontrolę ir mokesčių mokėtojų nuosavybės dėl viešojo valdymo procesų pojūtį. Ko-partnerystė remiasi tiesioginiu individų įsitraukimu į viešojo valdymo procesų planavimą ir įgyvendinimą.

## Dalyviai įgis žinių apie:

- dalyvavimo viešuosiuose procesuose priemonės, susijusias su jaunimo dalyvavimu įvairiose veiklose
- demokratiją (bei jos trūkumus) ir ES sąmoningumą
- dabartinę visuomenės įtraukties į viešųjų paslaugų procesus situaciją ir planus regione
- būdus, kaip galima aktyvinti jaunimo įsitraukimą.

Pagrindiniai projekto rezultatai – tyrimas, mokymo ciklas ir jo medžiaga (žr. Mokymų ciklas ir Leidinys „Jaunimo įsitraukimo į viešojo valdymo procesus skatinimas“ skyrius) bus viešai prieinami specialiai projektui sukurtoje svetainėje [www.tavobalsas.lt](http://www.tavobalsas.lt)

Šis projektas yra finansuojamas iš Europos socialinio fondo lėšų (<https://www.esf.lt>).

## Projekto vykdytojai:



MANY PATHS,  
ONE GOAL.

[www.activeyouth.lt](http://www.activeyouth.lt)



TEISĖS KLINIKA  
VILNIAUS UNIVERSITETO



## Grupinės diskusijos tyrimo metodika

Grupinės diskusijos tyrimas dar vadinamas fokus grupės tyrimu, pagal anglišką terminą focus group research). Tai yra kokybinis tyrimo metodas, kurio esmė – diskusija nedidelėje grupėje. Tyrimo diskusijos eiga dažniausiai būna parengiama iš anksto, pasirenkant klausimus, kurie padeda atskleisti diskusijos dalyvių nuomonę skirtingais klausimais. Diskusiją veda tam pasiruošęs moderatorius, išmanantis temą ir skatinantis grupės dalyvių įsitraukimą į diskusiją. Pagal poreikį, moderatorius skiria daugiau dėmesio svarbesniems klausimams arba išprovokuoja ilgesnius atsakymus, taip pat padeda apibendrinti dalyvių pasisakymus.

Grupinės diskusijos tyrime vidutiniškai dalyvauja 8 – 10 žmonių, atrinktų pagal konkretaus tyrimo tikslus. Vienos diskusijos optimali trukmė yra apie 1.5 – 2 val., tačiau pagal tyrimo poreikius, gali būti organizuojamos ir trumpesnės ar netgi daug labiau išplėstos apimties diskusijos, ypač jeigu tyrimo dalyviai ilgiau užtrunka, kol nusprendžia pasidalinti savo nuomone. Vienas iš tyrimo sėkmės raktų yra pasitikėjimas diskusijos moderatoriumi ir draugiška pokalbio atmosfera, leidžianti į diskusiją įsitraukti visiems dalyviams.

Grupinė diskusija yra įrašinėjama, kad vėliau būtų galima lengviau nagrinėti tyrimo dalyvių pasisakymus, tačiau vertinime visuomet svarbus anonimiškumas, nes tyrimo esmė yra atskleisti bendras tendencijas, o ne kiekvieno dalyvio asmeninę nuomonę.

Grupinės diskusijos tyrimo privalumas tas, kad išprovokavus diskusiją ir jai natūraliai plėtojantis, sulaukiama daug skirtingų nuomonių, leidžiančių į nagrinėjamą temą pažiūrėti iš skirtingų požiūrio taškų. Nors pasisakymai dažnai yra subjektyvūs, bet tuo pat metu jie leidžia atskleisti ir skirtingų kartų, lyčių, darbinės patirties ir pan. asmenų nuomone tam tikrais klausimais.

Vis dėlto, grupinės diskusijos tyrimo sėkmė priklauso nuo diskusiją vedančio moderatoriaus patirties ir asmeninių gebėjimų bei pačia grupę sudarančių asmenų noro ir motyvacijos bendradarbiauti, jų tarpusavio santykio ir kitų ryšių.

Grupės diskusijos tyrimo metodas apibrėžiamas kaip struktūruota diskusija, kuriame siekiama surinkti dalyvių įžvalgas tiriamuoju klausimu neutralioje aplinkoje (Krueger, 2000). Priklausomai nuo nagrinėjamos temos, respondentai gali būti savo srities profesionalai ir padėti nagrinėti su jų darbu susijusią problematiką, tačiau tokie tyrimai taip pat atliekami ir su tiesiog tikslinę grupę atitinkančiais asmenimis, pvz.: studentais, moksleiviais, jaunomis šeimomis ir t.t.

# APIE PROJEKTĄ



Apklausiant grupę, išprovokuojama diskusija ir taip gaunama daugiau informacijos ir skirtingų įžvalgų, nei jų būtų pasiekama kalbant su kiekvienu respondentu atskirai, be to, taip bendra tyrimo trukmė yra trumpesnė ir leidžia patiems tyrimo dalyviams labiau įsigilinti į temą. Grupinės diskusijos metu pasiektos išvados neatskleidžia kiekvieno dalyvio asmeninės nuomonės, tačiau tai ir nėra tokio tyrimo esmė – norima gauti apibendrintą tikslinės grupės požiūrį, todėl tokie tyrimai yra naudingi norint nustatyti tendencijas, poreikį, įvertinti reiškinius ir juos tobulinti.

Grupinės diskusijos tyrimai skiriasi nuo paprastos diskusijos tuo, kad jų klausimai (vadinasi, ir viso tyrimo struktūra) yra iš anksto suplanuoti ir užduodami pagal planą, tačiau tai nereiškia, kad įmanoma tiksliai numatyti atsakymus. Kadangi tokie tyrimai padeda surinkti informaciją apie vertybes ir požiūrius, galima rasti sprendimus įvairioms problemoms. Iš esmės grupinės diskusijos tyrimai skirti aptarti probleminiams klausimams, nes būtent jie sulaukia tikslinės auditorijos dėmesio.

Tinkamai paruošta ir apibendrinta grupinė diskusija gali padėti išsiaiškinti respondentų požiūrį į rūpimus klausimus, suteikti informacijos kokybiniais tyrimams ir netgi išsiaiškinti tikslinės auditorijos naudojamą terminologiją.

Grupinės diskusijos tyrimai yra tinkami naudoti norint surinkti aktualios informacijos apie tikslinei grupei svarbius klausimus. Grupinėje diskusijoje svarbiausia ne kiekybiniai parametrai, o turinio gilumas ir išsamumas, skirtingos idėjos ir požiūriai.



## Grupinių diskusijų tyrimai

Siekiant identifikuoti konkrečius projekto tikslinės grupės informacijos poreikius ir žinių apie viešojo valdymo procesus spragas, pačioje projekto pradžioje grupinių diskusijų tyrimo metodu buvo atliktos apklausos trijose skirtingose savivaldybėse (**Trakų m., Kėdainių m. ir Raudondvario (Kauno r.)**) Tikslinės grupės poreikių išsiaiškinimas reikalingas tam, kad būtų galima koncentruotis į informavimą apie labiausiai aktualius viešojo valdymo procesus, suteikti tikslinių ir reikalingų žinių, kurios vėliau galėtų būti sėkmingai pritaikomos praktikoje. Į fokus grupės tyrimo rezultatus bus atsižvelgta rengiant vėlesnių veiklų turinį: tokiu būdu visos projekto veiklos atitiks paklausą. Tyrimo metu buvo užduodami klausimai, susiję suturimomis žiniomis apie viešojo valdymo procesus, papildomų žinių poreikį (ko trūksta, kad gyventojai patys dalyvautų viešojo valdymo procesuose) ir pan.

## Studija

Siekiant, kad fokus grupės apklausa duotų norimus rezultatus, buvo apklausta reprezentatyvi auditorija. Suorganizuotos **trys 4-ių val. trukmės sesijos** (Kėdainiuose, Trakuose, Raudondvaryje (Kauno r.)), kuriose bendrai dalyvavo 50 jaunimo amžiaus grupei priklausančių asmenų.

Remiantis fokus grupės tyrimo rezultatais, apdoroti ir susisteminti duomenys, padarytos išvados ir parengtas galutinis dokumentas – studija. Studija bus viešinama suinteresuotoms grupėms bei naudojama tolimesnėse projekto veiklose. Studija tarnaus kaip informacinis leidinys, skatinantis įsitraukti į viešojo valdymo procesus.

Aktyviai viešinant studiją, su ja susipažins vietos jaunimo atstovai, bendruomenių lyderiai bei viešosios valdžios atstovai (atsakingas pareigas einantys savivaldybių tarnautojai, institucijų vadovai) ir asmenys, formuojantys viešąją politiką.

Tyrimo dalyvavę asmenys gaus informaciją apie projekto rezultatus, galės susipažinti su studija ar stebėti paskaitų ciklo elektroninę medžiagą platformoje, nuotoliniu būdu ar tiesiogiai dalyvauti paskaitose.

## Dalyvių statistika

Projekto dalyvių skaičius		Dalyvių sk.	
		Moterys	Vyrai
<b>1</b>	<b>Bendras projekto dalyvių skaičius</b>	<b>24</b>	<b>26</b>
<b>Projekto dalyvių suskirstymas pagal amžių</b>			
2	Vaikai iki 14 m.	2	8
3	Jauni žmonės (15-24 m.)	20	17
4	Vidutinio amžiaus žmonės (25-44 m.)	1	1
5	Vidutinio amžiaus žmonės (44-54 m.)	1	0
6	Vyresnio amžiaus žmonės (55-64 m.)	0	0
7	Vyresni nei 65 m. žmonės	0	0
<b>Projekto dalyvio statusas darbo rinkoje</b>			
8	Savarankiškai dirbantis (D1)	1	0
9	Dirbantis kitais pagrindais (D2)	5	3
	<b>Dirbantis</b>	<b>6</b>	<b>3</b>
10	Bedarbis (nedirbantis mažiau nei 6 mėn.) (B1)	0	0
11	Bedarbis (nedirbantis nuo 6 iki 12 mėn.) (B2)	0	0
12	Bedarbis (nedirbantis daugiau nei 12 mėn.) (B3)	0	0
	<b>Bedarbis</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
13	Ekonomiškai neaktyvus asmuo, kuris studijuoja ar mokosi (E1)	17	18
14	Ekonomiškai neaktyvus asmuo, kuris nestudijuoja ar nesimoko (išėjęs į pensiją, nutraukęs verslą, visiškai neįgalus, be uždarbio dirbantis namų ūkyje ir pan.) (E2)	1	5
	<b>Ekonomiškai neaktyvus</b>	<b>18</b>	<b>23</b>
<b>Projekto dalyvio turimas išsilavinimas</b>			
15	Asmuo, turintis pradinį arba pagrindinį išsilavinimą (I1), taip pat ikimokyklinio amžiaus vaikas	18	19
16	Asmuo, turintis vidurinį išsilavinimą arba vidurinį išsilavinimą ir profesinę kvalifikaciją (I2)	2	5
17	Asmuo, turintis aukštąjį išsilavinimą, įskaitant turinčius mokslo laipsnį (I3)	4	2
18	Asmuo, nepriklausantis nė vienai paminėtai grupei (neturintis pradinio išsilavinimo) (I4)	0	0
<b>Projekto dalyvio dalyvavimas švietimo programose</b>			
19	Asmuo, kuris šiuo metu studijuoja / dalyvauja neformaliuose mokymuose (I5)	19	17
20	Asmuo, kuris šiuo metu nestudijuoja ir nedalyvauja jokiuose mokymuose (I6)	5	9
<b>Projekto dalyvio priklausymas socialinės rizikos grupėms</b>			
21	Priklauso namų ūkiui, kuriame visi yra bedarbiai (G1)	0	0
22	Priklauso namų ūkiui su vaikais, kuriame visi yra bedarbiai (G2)	0	0

Tyrime iš viso dalyvavo 50 dalyvių (24 moterys/merginos ir 26 vyrai/vaikinai). Dauguma (37) dalyvių patenka į 15-24 m. amžiaus kategoriją, 10 yra jaunesni nei 14 m. Du dalyviai patenka į 24-44 m. amžiaus kategoriją ir vienas dalyvis yra vyresnis nei 45 m.

9 dalyviai yra savarankiškai dirbantys asmenys. Dauguma dalyvių (35) yra ekonomiškai neaktyvūs, bet studijuojantys ar besimokantys. 6 dalyviai yra ekonomiškai neaktyvūs, nestudijuoja ir nesimoko, kaip ir galėjome tikėtis turėdami omenyje jų amžių.



Daugiau nei du trečdaliai (37) dalyviai turi pradinį arba pagrindinį išsilavinimą, 7 dalyviai turi vidurinį išsilavinimą. 6 dalyviai turi aukštąjį išsilavinimą.

36 dalyviai šiuo metu studijuoja arba dalyvauja neformaliuose mokymuose.

Nei vienas dalyvis nepriklauso namų ūkiui, kurio visi gyventojai yra bedarbiai.

Su renginyje dalyvavusiu jaunimu kalbėjomės apie viešojo valdymo procesus, požiūrį į pilietį ir pilietiškumą, nuomonę apie įvairius politinius sprendimus, balsavimą, politikų pasitikėjimą jaunimu, įvairių partijų elgesį ir pan. Sekančiame skyriuje pristatome tyrimo dalyvių išsakytas mintis ir apibendrintus rezultatus, gautus analizuojant atsakymus į atvirus klausimus.

## Balsavimo teisė, balsuotojo amžius ir aktyvumas

Dauguma pasisakiusiųjų mano, kad politikai (ypač savivaldybių atstovai) nėra suinteresuoti kreipti dėmesį į jaunimui rūpimas problemas, nes ne visi jaunuoliai turi teisę balsuoti. Visi pasisakiusieji balsuoja rinkimuose (arba laukia tinkamo amžiaus, kad galėtų išreikšti savo nuomonę valstybei rūpimais klausimais).

Jaunų žmonių teigimu, jiems trūksta informacijos apie politiką, valstybės mastu priimamus sprendimus ir pan. Tai buvo įvardinta ir kaip viena iš mažo rinkėjų aktyvumo priežasčių – pvz.: 2016 m. Seimo rinkimuose savo nuomonę prie balsadėžių išreiškė tik 38% balsavimo teisę turinčių jaunuolių. Projekto dalyvių nuomone, informacijos trūkumas neleidžia į valstybės valdymą įsitraukti didesniai kiekiui balsuotojų, nes jie nesijaučia turintys teisę balsuoti – t.y., nesijaučia pasirengę prisiimti atsakomybę už balsus, nes nepakankamai išmano politinę panoramą.

Kita mažo balsuotojų aktyvumo priežastimi dalyviai įvardina menką politikų susidomėjimą jų amžiaus grupe. Jaunuoliai mano, kad į jų nuomonę (ne tik rinkimų metu) kreipiama mažai dėmesio, todėl jauno amžiaus balsuotojas tiesiog nemato prasmės dalyvauti valstybės valdymo procese.

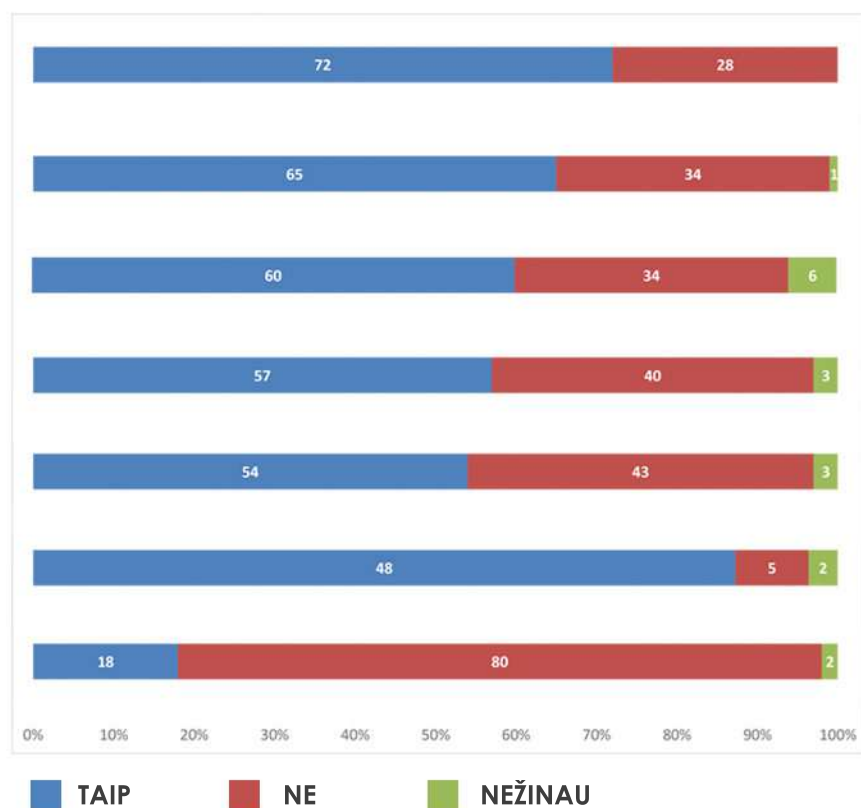
Dar viena menko balsavimo aktyvumo (taip pat ir žemo politinio aktyvumo apskritai) priežastimi buvo įvardintas netinkamas politikos kaip temos pateikimas – dažnai valstybės valdymas pristatomas kaip itin sudėtingas procesas, dalyvių žodžiais tariant, kažkas per daug formalus, rimto, „suaugėliško“.

# TYRIMO REZULTATAI



2013 m. Eurobarometro tyrime taip pat buvo išskirtos kelios esminės žemo balsuotojų aktyvumo priežastys (balsuotojai mano, kad jų balsas nieko nepakeis; trūksta informavimo ir pan.) Eurobarometro tyrimas kėlė politinio pasyvumo problemą Europos Parlamento rinkimuose, tačiau, kaip ir patvirtina mūsų tyrimas, panašios priežastys yra svarbios ir nacionaliniuose ar vietiniuose rinkimuose.

## Jeigu neplanuojate balsuoti Europos Parlamento rinkimuose, kodėl?



Manote, kad jūsų balsas nieko nepakeis

Manote, kad nesate pakankamai informuoti balsavimui

Manote, kad Europos Parlamentas nepakankamai sprendžia jums svarbias problemas

Jūsų nedomina Europos Sąjungos politika ir rinkimai

Jūsų nedomina politika ir rinkimai apskritai

Niekada nebalsuojate

Esate nusiteikęs prieš Europos Sąjungą

Paklausus apie e-balsavimą, dauguma dalyvių sutinka, kad jis paskatintų jaunimą balsuoti, nes toks balsavimo būdas būtų patogesnis ir priimtinesnis jaunimui, tačiau taip pat buvo išreikšta abejonų, ar tokia sistema nepaskatintų korupcijos ir ar veiktų tinkamai.

Dalyvių nuomonės išsiskyrė, paklausus apie tinkamą minimalų balsavimo amžių Lietuvoje. Didžioji dalis jaunuolių sutinka, kad 18 metų riba yra tinkama balsavimui, nes 18-metis asmuo Lietuvos Respublikoje jau laikomas suaugusiuoju ir gali atsakyti už savo veiksmus.

# TYRIMO REZULTATAI

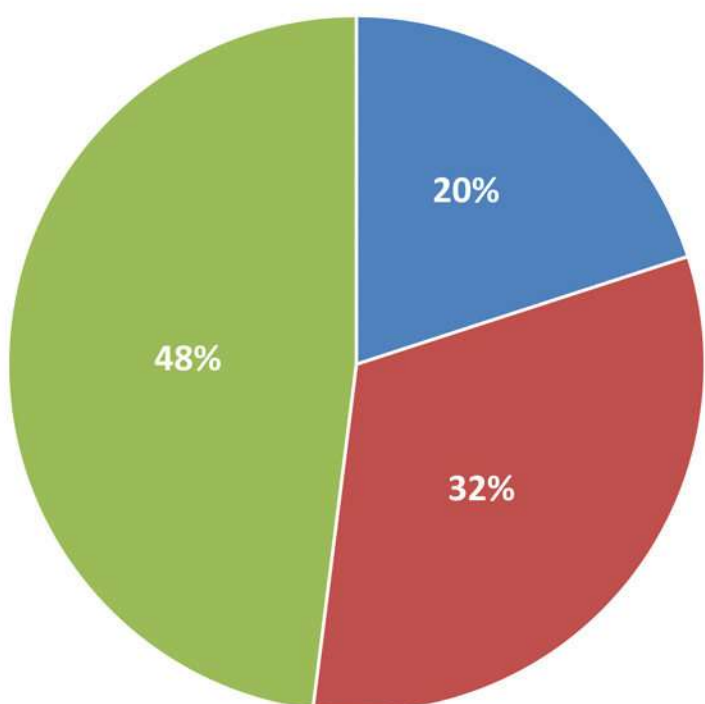


Buvo ir palaikančių idėją, kad balsuoti būtų galima jau nuo 16-os metų, nes tokio amžiaus jaunuoliai jau turi daugiau teisių, nei už juos jaunesni piliečiai. Vis dėlto, dauguma apklaustųjų pritarė, kad didžioji dalis 16-mečių dar nėra pakankamai suinteresuoti politika ir tiesiog nebus pasirengę dalyvauti valstybės valdyme. Kita vertus, kaip buvo paminėta diskusijoje, gebėjimas įsitraukti į valstybės valdymą yra asmeniškasis – tikslus amžius, nuo kurio pilietis jau pagal nutylėjimą pakankamai domisi politika, tiesiog neegzistuoja.

Buvo išreikšta nuomonė, kad balsavimo amžiaus pakeitimas statistiškai sumažintų ir balsuotojų aktyvumą, nes dauguma 16-mečių ir 17-mečių dar nebūtų pasiruošę balsuoti. Taip pat kai kurie tyrimo dalyviai mano, kad prieš balsuojant reiktų lankyti tam tikrus pasiruošimo kursus, kurie padėtų geriau suvokti valstybės valdymo procesus.

Dalyviai taip pat komentavo Lietuvos Jaunimo Organizacijų Tarybos („LIJOT“) Seimui pateiktą projektą, kurio esminė idėja buvo būtent balsavimo teisės šešiolikmečiams suteikimas. Vienas iš pagrindinių amžiaus ribos sumažinimo argumentų buvo suteikti balsavimo teisę jaunuoliams, kurie jau yra įsitraukę į politiką ir nori išreikšti savo nuomonę.

Diskusijos metu taip pat kilo abejonių, nes jaunas žmonėmis galima lengvai manipuliuoti. Vis dėlto, balsų pirkimas pastebimas ir vyresnio amžiaus rinkėjų grupėse. Taip pat buvo išreikšta nuomonė, kad nuo 16-os metų galėtų būti galima balsuoti tik savivaldybės lygmeniu.



**Ar per pastaruosius 3 metus balsavote rinkimuose vietos, regiono ar valstybės lygiu? Jei tuo metu neturėjote teisės balsuoti, atsakykite „ne“.**

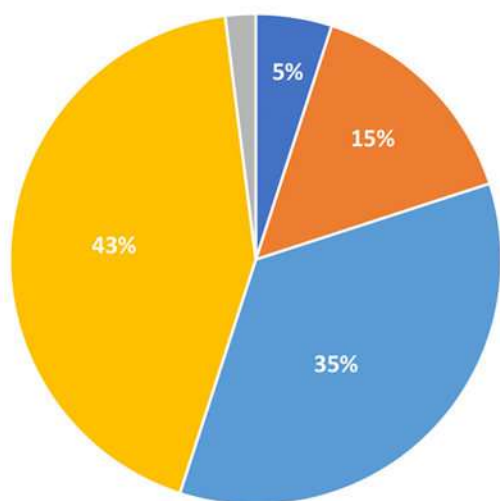
- TAIP
- NE, NEBALSAVAU RINKIMUOSE
- NE, NES BUVAU PER JAUNAS BALSUOTI



# TYRIMO REZULTATAI



2013 m. Eurobarometro tyrimo metu telefonu buvo apklausti 500 lietuvių. 48% apklausos dalyvių (nuo 15 iki 30 m. amžiaus) per praėjusius 3 metus balsavo rinkimuose. 20% nebalsavo, nes buvo per jauni balsuoti, 32% nebalsavo išvis.



## Ar svarstytumėte kada nors gyvenime kandidatuoti politiniuose rinkimuose?

- TAIP, ŽINOMA
- TAIP, TIKRIAUSIAI
- NE, TIKRIAUSIAI NE
- NE, TIKRAI NE
- NEŽINAU

43% Eurobarometro apklausos dalyvių pripažino, kad jokių būdu nesvarstytų kandidatuoti politiniuose rinkimuose, 35% teigia, kad tikriausiai nekandidatuotų. Galime prieiti panašios išvados ir pagal mūsų tyrime dalyvavusių jaunuolių pasisakymus, nes juntamas nepasitikėjimas politikais ir nenoras prisidėti prie politinio gyvenimo.



# TYRIMO REZULTATAI



Pagal tyrimų duomenis galime daryti išvadą, kad mūsų tyrime dalyvavę jaunuoliai yra labiau motyvuoti balsuoti, nei apklaustieji Eurobarometro, tačiau tai nestebina – mūsų organizuotame tyrime dalyvavo tik tie jaunuoliai, kurie yra nors kiek suinteresuoti politika.

## Išvados:

- Jaunuoliai nesijaučia sulaukiantys pakankamai dėmesio iš politikų, ypač jeigu jie dar yra per jauni balsuoti
- Įsitraukimas į valstybės valdymą dažnai suvokiamas kaip per sudėtingas jaunam žmogui
- E-balsavimas paskatintų jaunimo aktyvumą, tačiau taip pat kelia abejones, ar būtų tinkamai vykdomas
- Dauguma jaunuolių nesutinka, kad reikėtų mažinti minimalų amžių, nuo kurio leidžiama balsuoti.

## Pilietinio ugdymo pamokos ir mokyklos politika

Daugumos apklaustųjų nuomone, besimokantieji universitetuose yra geriau informuoti apie politiką. Dauguma mokyklinio amžiaus apklausos dalyvių lanko pilietinio ugdymo pamokas, tačiau dažniausiai nėra patenkinti jose gaunama informacija arba jos pateikimo būdais, taip pat abejoja mokytojų kompetencija.

Dažnas jaunuolis pasisakė, kad pilietinio ugdymo pamokos yra nuobodžios. Dažniausia to priežastimi buvo įvardintas netinkamas informacijos pateikimas, neįdomios temos bei pačių mokytojų požiūris į dėstomą dalyką. Sprendžiant iš moksleivių atsakymų, akivaizdu, kad pilietinis ugdymas nėra laikoma svarbia pamoka ir dažnai jos laiko sąskaita nagrinėjamos kitų pamokų temos, ypač istorijos (dažnai pilietinio ugdymo mokytojas tai pačiai klasei dėsto ir istorijos kursą).

# TYRIMO REZULTATAI



Vis dėlto, jaunuoliai ne tik skundžiasi lūkesčių neatitinkančiu kursu, tačiau ir yra kupini pasiūlymų, kaip jį galėtų pakeisti. Moksleivių nuomone, suvokti Europos Sąjungos ir valstybės valdymo pagrindus yra svarbu, tačiau per daug dėmesio skiriama ES istorijai – kada ir kodėl susikūrė įvairūs valdymo organai ir pan. Dauguma jaunuolių teigė, kad jiems trūksta informacijos apie realius veiksmus – ką ir kaip jie gali daryti, kad galėtų pakeisti jų netenkinančią situaciją, kur balsuoti, kaip išsirinkti politinę partiją, kaip ir kur reikšti savo nuomonę ir pan.

Dalyvių nuomone, pilietinio ugdymo pamokos dažnai yra daugiau istorinių politinių įvykių apžvalga nei įsitraukti skatinantis procesas. Ypač trūksta diskusijų apie dabartinę Lietuvos situaciją, trūksta skatinimo būti pilietišku, taip pat vengiama temų apie jaunimo projektus.

Moksleiviai sutinka, kad vadovėlis nėra juos dominanti mokymosi priemonė, tačiau taip pat pamini, kad pamokos sėkmė yra ne pačiame įrankyje (moksleiviai, pamokose žiūrintys filmus, taip pat nėra patenkinti tokiu mokytojo sprendimu). Geros pamokos pagrindu jaunuoliai įvardina mokytojo motyvaciją ir kompetenciją dėstyti temą. Taip pat moksleiviai sutinka, kad jų dėmesį visuomet patraukia įvairūs projektai, savanorystė, galimybė įsitraukti į skirtingas veiklas, tačiau būtent tokios informacijos mokykloje jie pasigenda.

***„Mokytojai laikosi keistos pozicijos. Teigia, kad mokiniai yra tinginiai, niekur nedalyvauja, bet išėjus iš pamokos dėl dalyvavimo projekte, kyla didžiulis nepasitenkinimas“***

Anot mokinių, jaunesnės kartos mokytojai dažniausiai labiau skatina dalyvavimą įvairiuose projektuose. Moksleiviai mano, kad čia matomas kartų skirtumas – seniau jaunimas neturėjo tokios galimybės reikšti savo nuomonės ir dalyvauti įvairiuose mokymuose, savanoriauti. Apskritai, trūksta ryšio tarp mokinių ir mokytojų ir gebėjimo priimti kitokią nuomonę. Ar mokyklos bendruomenė įsitrauks į įvairius projektus, priklauso nuo vidinės politikos – moksleiviai pateikė įvairių pavyzdžių iš skirtingų mokyklų: vienais atvejais mokinius netgi atleido nuo pamokų, kai tuo tarpu kitais atvejais mokyklos valdžia netgi nepasidalino informacija su bendruomene apie potencialius renginius.

***„Turiu draugę, kuri turi savo nuomonę ir nebijo jos pasakyti, bet jai mokytoja neleido čia ateiti“***

Akivaizdu, kad trūksta paskatinimo iš mokytojų. Dauguma pedagogų mokinių išėjimą į visuomeninius renginius prilygina tiesiog eiliniam pamokų praleidimui, trukdančiam laiku išdėstyti programą.

# TYRIMO REZULTATAI



Apskritai moksleiviai dažnai minėjo mažą pedagogų aktyvumą ar mokyklos valdžios pasyvumą bei nenorą organizuoti renginius ar tiesiog įsileisti jau paruoštas iniciatyvas (pvz.: Europos Egzaminą).

## **Išvados:**

- Pilietinio ugdymo pamokos dažnai laikomos antraeilėmis, jų metu ruošiamasi kitoms pamokoms
- Pamokų metu per daug laiko skiriama istoriniams faktams ir statistikai, todėl per mažai dėmesio sulaukia dabartinė Lietuvos situacija
- Moksleiviai norėtų gauti daugiau informacijos apie tai, kaip įsitraukti į pilietišką veiklą
- Dauguma mokytojų skeptiškai žiūri į moksleivių dalyvavimą renginiuose pamokų metu.

## Požiūris į politiką ir politikus

Dauguma pasisakiusiųjų mano, kad politikai save vertina geriau, nei juos vertina visuomenė, ypač jaunimas. Taip pat buvo išreikšta nuomonė, kad politikai vengia įtraukti jaunimą į valstybės valdymą ir jį informuoti apie sprendimus, nes taip rizikuotų savo sekančia kadencija.

Jaunuoliai norėtų daugiau sužinoti apie politiką, pvz.: žaidimo forma arba bendraujant su politikais, apsilankant Seime ir stebint posėdžius.

Jaunuoliai skeptiškai žiūri į kai kurių politikų iniciatyvas, ypač bandymus patraukti dėmesį socialiniuose tinkluose, nes kartais tokia komunikacija atrodo nenuoširdi, naudojama tik populiarumo siekimui. Kita vertus, taip pat pripažįstama, kad socialiniai tinklai yra stiprus įrankis ir jei politikai nori gauti jaunosios kartos balsuotojų balsus, turėtų daugiau dėmesio kreipti komunikacijai socialiniuose tinkluose. Kaip vienas aktyviausiai socialinius tinklus (ypač Facebook) išnaudojantis politikas minimas Remigijus Šimašius. Nepaisant kelių neigiamų komentarų, dauguma jaunuolių pozityviai žvelgia į politikų komunikaciją socialiniuose tinkluose, nes taip bendravimas tampa artimesniu ir atviresniu. To trūksta savivaldybių atstovams.

# TYRIMO REZULTATAI



Buvo išreikštas nepasitenkinimas politikais, kurie savireklamai išnaudoja tam tikras situacijas, pavyzdžiui, dirba su neįgaliaisiais vien tam, kad vėliau galėtų soc. tinkluose pasidalinti tuo, ką nuveikė.

Jaunuoliai mano, kad tiek savivaldybėse, tiek Lietuvos mastu gausu gerų pokyčių, tačiau taip pat teigia, kad korupcija vis dar egzistuoja. Anot jaunuolių, jų nuomonė pasiekia Seimą, jeigu yra pateikiama peticijos ar kita formalia forma, tačiau vėliau dažnai neišprovokuoja veiksmų dėl biurokratijos keliamų sunkumų. Vis dėlto, renginio dalyviai pripažino, kad Seimas daugiau dėmesio skiria kitoms žmonių grupėms (pvz.: pensininkams) ir dėl to neatstovauja jaunimo interesų.

Anot projekto dalyvių, Seimo narių skaičių reikėtų mažinti arba optimizuoti darbą, nes ne visi darbuotojai atitinka rinkėjų lūkesčius. Vis dėlto, dauguma sutinka, kad reikėtų mažinti savivaldybių darbuotojų skaičių, nes gyventojų skaičius daugumoje jų mažėja.

## Išvados:

- Jaunuoliai nepasitiki politikais
- Pastebimas politikų bendravimo su visuomene pagerėjimas, ypač socialiniuose tinkluose
- Jaunimas nesijaučia pakankamai atstovaujamas Seime.

## Pilietiškumas

***„Pilietiškumas yra nuomonės turėjimas, nebijojimas jos pasakyti ir veikimas, savo nuomonės skleidimas ir reiškimas“.***

Aktyviu piliečiu jaunuoliai linkę vadinti asmenį, kuris dalyvauja visuomeninėje veikloje, įvairiuose renginiuose, savanoriauja, stengiasi dėl bendruomenės gerovės. Taip pat visi dalyviai sutinka, kad aktyvus pilietis būtinai išreiškia savo nuomonę rinkimuose. Jaunuolių nuomonės išsiskyrė, paklausus ar aktyvūs piliečiai apie savo veiklą turi skelbtis viešai. Dalis jaunimo mano, kad tai tėra būdas pasirodyti, jog kažkas yra veikama. Kita vertus, toks „pasirodymas“, ypač socialiniuose tinkluose, gali būti naudingas ir kaip paskatinimas prisidėti prie pozityvių pokyčių, parodyti, ką galima nuveikti.

# TYRIMO REZULTATAI



Kaip aktyvius visuomenės piliečius, kalbančius apie politiką (ar tiesiog visuomenei svarbias temas) jaunuoliai įvardino Edmundą Jakilaitį, Andrių Tapiną, Paulių Gritėną, Paulių Ambrazevičių, Olegą Šurajevą, Mantą Katlerį, Justiną Jankavičių, Algį Ramanauską. Dalyviai minėjo, kad jeigu renginius, susijusius su politika, vestų minėti žmonės, jie būtinai ateitų pasiklausti. Vis dėlto, aktyviausi jaunuoliai patikino eisiantys į renginius nepriklausomai nuo to, ar juos veda juos dominančios įžymybės, ar ne.

Paklausus apie mėgstamiausius politikus, daugiausiai teigiamų komentarų sulaukė Ingrida Šimonytė ir Aušra Maldeikienė. Tarp nemėgstamiausių buvo paminėti Aurelijus Veryga, Viktoras Uspaskichas, Ramūnas Karbauskis ir Saulius Skvernelis. Kita vertus, įdomu tai, kad atsirado jaunuolių, išdrįsusių paprieštarauti populiariai nuomonei ir pateikusių argumentus, kodėl jų manymu minėtoji „draudimų politika“ yra geras sprendimas. Tai rodo, kad jaunimui rūpi apginti savo nuomonę ir kad jaunuoliai domisi politikos temomis.

Kalbant apie artimesnę aplinką, jaunuoliai mano, kad Mokinių Taryba bei mokyklos prezidentas yra aktyviausių ir pilietiškiausių moksleivių pavyzdžiai, nes jie sprendžia išylančias problemas ir atkreipia dėmesį į (mokyklos) politikos temas.

Tyrimo dalyviai atsakė, kad mielai dalyvautų simuliacijose, dieniniuose mokymuose ir pan. renginiuose, ypač jeigu pavyktų gauti mokytojų sutikimą dėl tokių renginių praleisti pamokas mokykloje. Atostogų metu renginiai, ypač mažesnėse bendruomenėse, jaunuolių žygiu tiesiog nesurinktų dalyvių.

***„Viskas prasideda nuo savęs. Pats esi atsakingas, kaip didinti demokratiją savo šalyje“***

***„Būtų smagu, jeigu politikai užsiimtų veikla nuolatos, o ne tik prieš rinkimus“***

***„Valstybė nežiūri į mus kaip į pilnaverčius žmones“***

## **Išvados:**

- Pilietinį aktyvumą jaunuoliai suvokia kaip nuomonės reiškimą ir dalyvavimą visuomeninėje veikloje, renginiuose
- Jaunuoliai nebijo apginti ir nepopuliarios nuomonės, jei mano, kad ji yra teisinga.



## Dažniausiai pasitaikančios problemos

Projekto dalyviai esmine problema įvardino aplinkinių neaktyvumą. Aktyvių, norinčių savo laiką skirti visuomeninei veiklai jaunuolių yra nedaug. Politikoje dėl jaunimo pasyvumo ši amžiaus grupė nėra tinkamai reprezentuojama. Dauguma projekto dalyvių apgailestavo, kad trūksta galimybių dalyvauti savivaldybių politiniuose sprendimuose, tačiau neneigė, kad tokių galimybių, nors ir nedaug, tačiau yra.

Aktyvūs jaunuoliai apgailestavo, kad sunku pritraukti dalyvių į renginius arba kad žmonės neįsitraukia į diskusiją, ilgai neprisiruošia išsakyti savo nuomonės. Ne vienas renginių organizavime patirties turintis jaunuolis pateikė idėją, kad kai kurie renginiai galėtų būti privalomi – taip būtų surenkama pakankamai dalyvių ir galiausiai, pagal jų komentarus, tokius renginius galima būtų koreguoti pagal išreikštas pastabas ir žmonės pajustų dalyvavimo naudą. Visi sutiko, kad pirmieji žingsniai yra sudėtingiausi.

***„Kuomet gauni labai daug negatyvo, netenki noro kažką daryti“***

Jaunuoliai pripažino, kad reikėtų geresnės informacijos sklaidos, ypač apie nemokamus renginius, savanoriavimo pasiūlymus ir pan. Anot jų, tam geriausiai pasitarnautų socialiniai tinklai bei informacijos sklaida mokyklose, ypač per pilietinio ugdymo pamokas. Projekto dalyviai pripažino, kad dažnai apie politiką pateikiama informacija jiems yra sudėtingai suprantama.

Dauguma dalyvių pripažino, kad specifinės informacijos apie Konstituciją ar teisės aktus ieškojo tik ruošdamiesi pilietinio ugdymo pamokoms arba besiruošdami konkursams. Jaunuoliai mano, kad gera mintis būtų sukurti tam tikrą patrauklesnę Konstitucijos elektroninę versiją, kuri sulauktų daugiau dėmesio ir būtų patogesnė vartotojui. Tą patį būtų galima padaryti ne tik su Konstitucija, bet ir su kitais teisės aktais.

Aktualiomis temomis susitikimams su politikais ir visuomenės veikėjais jaunuoliai nurodė įsitraukimą į politinę ir visuomeninę veiklą, to teikiamą naudą, pilietiškumo supratimą, tinkamo pavyzdžio rodymą.

# TYRIMO REZULTATAI



Svarbiausiomis piliečio teisėmis jaunuoliai įvardino teisę balsuoti ir išreikšti savo nuomonę, teisę į laisvę, tikėjimą, demokratiją, privatumą ir turtą, teisę į mokslą, sveikatos apsaugą, teismą. Projekto dalyviai pripažino, kad jie nežino visų savo teisių ir dėl to negali jomis tinkamai pasinaudoti.

## Išvados:

- Viena iš pagrindinių problemų yra jaunimo neaktyvumas ir motyvacijos trūkumas
- Informacijos sklaida tiek apie renginius, tiek apie politiką apskritai vis dar nėra efektyvi
- Dauguma jaunuolių neišmano savo teisių ir dėl to negali jomis pasinaudoti







## Mokymų ciklas

Tikslinei auditorijai informuoti apie viešojo valdymo procesus bei galimą visuomenės įsitraukimą į juos bus vedamos interaktyvios paskaitos (tiksliniuose regionuose). Paskaitos bus transliuojamos ir gyvai interneto platformose *Youtube/Facebook* specialiai projektui sukurtoje paskyroje. Paskaitų turinys bus parengtas bendradarbiaujant su viešosios teisės specialistais. Medžiaga bus orientuota į jaunimo rolę politikoje, kylančias problemas ir iššūkius, kaip aktyvinti jaunimo įsitraukimą į politinius procesus bei kaip stiprinti pilietiškai aktyvaus jaunimo įvaizdį. Paskaitų medžiaga bus pateikiama suprantamai, interaktyviai, į praktinį pritaikomumą orientuotu būdu. Paskaitų ciklas susidės iš mokymų, praktinės veiklos seminarų, kvietinių lektorių pranešimų (dalijimasis gerąja/blogąja patirtimi) bei neformalaus ugdymo užsiėmimų. Kiekvienos paskaitos metu taip pat bus generuojamos idėjos, kaip jaunimas galėtų labiau įsitraukti į politinius procesus. Šios idėjos bus pristatytos vietos bendruomenėms, NVO ir politikams. Tiek paskaitų medžiaga, tiek dalyvių pristatytos idėjos bus dokumentuojamos elektroniniu būdu ir pasidalintos su plačiąja visuomene.

## Leidiny: „Jaunimo įsitraukimo į viešojo valdymo procesus skatinimas“

Papildomai paskaitų medžiaga bus **talpinama internetinėje erdvėje – [www.tavobalsas.lt](http://www.tavobalsas.lt)** Šiuo tikslu bus sukurtas E-leidiny – „Jaunimo įsitraukimo į viešojo valdymo procesus skatinimas“. Leidinio turinį sudarys dokumentuota paskaitų ciklo medžiaga. Informacijos pateikimas raštu leis ja pasinaudoti suinteresuotiems asmenims, kurie neturi galimybės dalyvauti paskaitose ar tiesiog teikia pirmenybę informacijai, pateiktai raštu. E-leidiny bus naudingas ne tik su jaunimu susijusių sričių darbuotojams, tačiau ir tiesiog politikos procesais besidomintiems asmenims.

Taip pat bus parengti edukaciniai video klipai, skirti supažindinti gyventojus su pagrindiniais viešojo valdymo procesais. Edukaciniai klipai bus naudingi siekiant pateikti įvairius praktinius patarimus (pvz.: kaip piliečiams naudotis savo teisėmis).

Projekto partneriai Vilniaus universiteto Teisės klinika (VU TK) prisidės konsultuodami suinteresuotus asmenis.

## Ad hoc informavimas pasiūlymų viešojo valdymo institucijoms rengime

Yra pilietiškų gyventojų, kurie mato problemines sritis, yra pakankamai motyvuoti ir patys norėtų tiesiogiai įsitraukti į viešojo valdymo procesus. Tačiau tam, kad jų teikiami skundai, pranešimai ar kreipimaisi būtų labiau argumentuoti, atitiktų teisės aktų reikalavimus ir teisinę retoriką, reikalinga šiuos asmenis šviesti individualiai, konkrečios situacijos kontekste. Ad hoc pagrindu veikiantis informavimas užtikrintų, kad konkretūs skundai, pasiūlymai dėl teisės aktų pakeitimo bus sėkmingesni, jeigu sistemaiškai derės su kitais teisės aktais, bus parengti kvalifikuotai. Dėl to bus organizuojami individualūs mokymai ir nemokamos konsultacijos gyvai arba nuotolinio ryšio priemoneis, kuriuos vykdys VU TK veikiantys teisininkai. Tokiu būdu parengti pasiūlymai ir iniciatyvos bus paruoštos kokybiškai.



# AČIŪ SAVANORIAMS







## Tomaš Jenkelevič

-  [tomas@tavobalsas.lt](mailto:tomas@tavobalsas.lt)
-  [fb.com/tomasjenkelevic](https://fb.com/tomasjenkelevic)
-  [@tomasjenkelevic](https://www.instagram.com/tomasjenkelevic)
-  [linkedin.com/in/tomasjenkelevic](https://linkedin.com/in/tomasjenkelevic)







## Aleksandras Šiktorovas

-  [aleksandras.siktorovas@gmail.com](mailto:aleksandras.siktorovas@gmail.com)
-  [fb.com/aleksandras.siktorovas](https://fb.com/aleksandras.siktorovas)
-  [@aleksandrassiktorovas](https://www.instagram.com/aleksandrassiktorovas)
-  [linkedin.com/in/aleksandras-šiktorovas](https://linkedin.com/in/aleksandras-šiktorovas)







## Gabija Vyšniauskaitė

-  [gabija.vys@gmail.com](mailto:gabija.vys@gmail.com)
-  [fb.com/gabija.vysniauskaite](https://fb.com/gabija.vysniauskaite)
-  [@gabijavisur](https://www.instagram.com/gabijavisur)
-  [linkedin.com/in/gabija-vysniauskaite](https://linkedin.com/in/gabija-vysniauskaite)



## Tomaš Karnecki

-  [t.karnecki@gmail.com](mailto:t.karnecki@gmail.com)
-  [fb.com/tkarnecki](https://fb.com/tkarnecki)
-  [@karnecki11](https://www.instagram.com/karnecki11)
-  [behance.net/sigitasdes2c26](https://behance.net/sigitasdes2c26)

---

# KONTAKTAI

---



MANY PATHS,  
ONE GOAL.

[www.activeyouth.lt](http://www.activeyouth.lt)



[WWW.FACEBOOK.COM/ACTIVEYOUTHLT](http://WWW.FACEBOOK.COM/ACTIVEYOUTHLT)



[WWW.INSTAGRAM.COM/ACTIVE.YOUTH](http://WWW.INSTAGRAM.COM/ACTIVE.YOUTH)



[WWW.YOUTUBE.COM/ACTIVEYOUTHLT](http://WWW.YOUTUBE.COM/ACTIVEYOUTHLT)



[INFO@ACTIVEYOUTH.LT](mailto:INFO@ACTIVEYOUTH.LT)



TEISĖS KLINIKA  
VILNIAUS UNIVERSITETO



[WWW.FACEBOOK.COM/TEISESKLINIKA](http://WWW.FACEBOOK.COM/TEISESKLINIKA)



[WWW.INSTAGRAM.COM/TEISESKLINIKA](http://WWW.INSTAGRAM.COM/TEISESKLINIKA)



[INFO@TEISESKLINIKA.LT](mailto:INFO@TEISESKLINIKA.LT)

---